

ORTOGRAFIA

CONTINGUTS

- ✓ **Vocalisme**
- ✓ **Accentuació**
- ✓ **Dièresi**
- ✓ **Apostrofació**
- ✓ **Ús del guionet en mots formats per composició**
- ✓ **Consonants oclusives**
- ✓ **Consonants nasals**
- ✓ **Consonants fricatives i africades palatals**
- ✓ **Consonants fricatives alveolars**
(essa sorda [s] i essa sonora [z])
- ✓ **Consonants laterals**
- ✓ **Ortografia de la *h***
- ✓ **Grafies *b* i *v***
- ✓ **Grafia *w***

VOCALISME

Ortografia de la o/u

- El present de subjuntiu dels verbs *voler* i *poder* es fa amb l'arrel *pugu–/vulgu–* en totes les persones gramaticals. Cal que tingueu en compte especialment les formes *puguem* i *pugueu*, i *vulguem* i *vulgueu*.
- En la majoria de casos en què pugueu dubtar a l'hora d'escriure una *o* o una *u* en posició àtona, podreu recórrer a un altre mot de la mateixa família (substantiu, adjectiu o verb) en el qual la vocal en conflicte estigui en posició tònica. Per exemple: *boqueta* (= *boca*) > *boqueta*. Ara bé, hi ha alguns casos en què la paraula prové directament del llatí i no de la paraula catalana evolucionada. Aquests casos s'anomenen *pseudoderivats*.

Els pseudoderivats poden suposar un problema a l'hora de determinar l'ortografia de la *o* o la *u* en posició àtona. Feis un cop d'ull a aquests exemples:

Mot d'origen	Derivat	Pseudoderivat
m <u>o</u> c	m <u>o</u> cós	m <u>u</u> cositat
pl <u>o</u> ma	pl <u>o</u> matge	pl <u>u</u> mífer
vol <u>o</u> ca	vol <u>u</u> canet	vul <u>u</u> canisme

No hi ha cap regla efectiva per dominar l'ortografia de la *o* i de la *u* en els pseudoderivats. En cas de dubte, consulta el diccionari: <http://dlc.iec.cat>.

ACCENTUACIÓ

Pronúncies correctes

- Per influència d'altres llengües, en pronunciar certes paraules es tendeix a desplaçar-ne la síl·laba tònica. Cal tenir esment a pronunciar-les de manera correcta: *textil* (no *textil*), *atmosfera* (no *atmosfera*), etc.
- De la mateixa manera, s'ha de pronunciar tònica la *i* de l'arrel dels verbs acabats en *-iar* a les tres persones del singular i a la tercera del plural dels temps següents:
  - ✓ Present d'indicatiu: *canvij* (jo), *canvies* (tu), *canvia* (ell/ella), *canvien* (ells/elles).
  - ✓ Present de subjuntiu: *canviï* (jo), *canviïs* (tu), *canviï* (ell/ella), *canviïn* (ells/elles).
- Imperatiu: *canvia*.

Accentuació en els mots composts

- En els composts amb guionet, es manté l'accent de cada component de la paraula (si s'accentua): *pel-roig*, *sud-corea*, *quaranta-trese*, *cara-rodó*, *despus-ahir*, *ciencia-ficció...*
- En els composts sense guionet, se segueixen les normes generals d'accentuació: *juridicoadministratiu...*
- Quan es tracta de mots composts o derivats formats a partir de paraules amb accent diacrític, aquest desapareix si la paraula s'escriu sense guionet (*adeu*, *semideu*, *rodamon*, *entresol...*) i es manté si s'escriu amb guionet (*pel-roig*, *deu-n'hi do...*). Cal tenir en compte que el mot *adeu* s'escriu sense accent.

Accentuació de paraules amb cert grau de dificultat

- Algunes paraules se solen pronunciar malament i, per tant, també s'accentuen de manera incorrecta. Ex.: *Himàlaia*. Generalment els manlleus s'accentuen d'acord amb la llengua original: per això és aguda la forma *elit* (del francès, *élite*), plana la forma *míssil* (de l'anglès, *missile*) i esdrúixola la forma *màrqueting* (de l'anglès, *marketing*).
- Paraules com *èczema*, *rèptil*, *conclave*, *tèxtil*, *atmosfera*, etc., són cultismes i mantenen l'accentuació original; cal evitar, per tant, la pronunciació interferida pel castellà.
- Les paraules amb el sufix *-íac* són planes: *cardíac*, *amoníac*...
- Sempre que dubteu sobre l'accentuació gràfica d'una paraula, podeu consultar el diccionari (<<http://dlc.iec.cat>>).

Interferències en la pronúncia de topònims i antropònims

Els topònims i antropònims es pronuncien de vegades amb una accentuació interferida pel castellà. En són exemples *Arquimedes*, que en català és una paraula plana, o *Hèlsinki*, que és esdrúixola (en canvi, els topònims *Zúric* i *Múnic* són paraules planes).

Paraules amb doble accentuació

Algunes paraules tenen doble possibilitat d'accentuació: *dòmino/dominó*, etc., i les paraules formades amb el sufix *-edre* (*poliedre* o *políedre*)

L'Institut d'Estudis Catalans n'admet les dues formes.

Accent diacrític

Algunes paraules duen accent gràfic per diferenciar-se d'altres que s'escriuen igual. En aquest cas, l'accent es denomina *diacrític*; afecta determinats mots monosíl·labs tòncics i bisíl·labs plans (i les formes que en deriven).

Amb accent diacrític		Sense accent diacrític	
<i>bé</i>	Adverbi de manera; satisfactòriament.	<i>be</i>	Cria de l'ovella. Nom de la lletra <i>b</i> .
<i>bé, béns</i>	Allò que és bo o beneficia. Patrimoni.	<i>bens</i>	Cria de l'ovella, en plural.
<i>déu, déus</i>	Divinitat.	<i>deu, deus</i>	Nombre cardinal. Formes del verb <i>deure</i> .
<i>és</i>	Forma del verb <i>ser</i> o <i>ésser</i>	<i>es</i>	Pronom reflexiu de tercera persona. Article salat. Nom de la lletra <i>e</i> , en plural.
<i>mà</i>	Part del cos	<i>ma</i>	Possessiu àton.
<i>més</i>	Adverbi de quantitat.	<i>mes</i>	Part de l'any. Participi del verb <i>metre</i> . Possessiu àton plural.
<i>món</i>	Planeta Terra, univers.	<i>mon</i>	Possessiu àton.
<i>pèl, pèls</i>	Filament que cobreix la pell dels mamífers.	<i>pel, pels</i>	Contracció de preposició i article.
<i>què</i>	Pronom interrogatiu o relatiu precedit de preposició	<i>que</i>	Pronom relatiu. Conjunció.
<i>sé</i>	Forma del verb <i>saber</i> .	<i>se</i>	Pronom reflexiu.
<i>sí, sís</i>	Adverbi d'afirmació.	<i>si</i>	Conjunció condicional. Pronom fort. Nota musical.
<i>sòl, sòls</i>	Trespol, terreny de conreu.	<i>sol, sols</i>	Sense companyia. Astre. Nota musical. Formes del verb <i>soler</i> .
<i>són</i>	Forma del verb <i>ser</i> o <i>ésser</i> .	<i>son</i>	Acte o ganes de dormir. Possessiu àton. Forma del verb <i>sonar</i> .
<i>té</i>	Forma del verb <i>tenir</i>	<i>te</i>	Pronom feble. Planta. Nom de la lletra <i>t</i> .
<i>ús</i>	Acció d'usar.	<i>us</i>	Pronom feble. Nom de la lletra <i>u</i> , en plural. Forma del verb <i>usar</i> .
<i>vós</i>	Pronom fort de segona persona, tractament de respecte.	<i>vos</i>	Pronom feble.

DIÈRESI

Monoftongació i diftongació en registres informals

En la llengua col·loquial dels parlars balears, el diftong àton *-ua* darrere *q* o *g* (*qua* i *gua*) té tendència a reduir-se en *o* (que es pronuncia *o* o *u*, segons l'indret). Per exemple: «*Pasco*» per «*Pasqua*». Tot i així, hi ha alguns llocs que no fan aquesta monoftongació, com és el cas de la Vila d'Eivissa, on pronuncien el diftong.

El cas a la inversa també se sol produir dins el llenguatge col·loquial, és a dir, la tendència a pronunciar un diftong a principi d'una paraula que comenci en *o*. Per exemple: «*aubert*» per «*obert*».

Dièresi en els modes subjuntiu i imperatiu

Les formes del singular i la tercera persona del plural del present de subjuntiu i la tercera persona del singular i del plural de l'imperatiu dels verbs acabats en vocal + *-ar* (*crear, estudiar, suar...*) duen dièresi.

Dièresi en els cultismes

- Els *cultismes* són mots manlevats directament del llatí o del grec i que només han experimentat una mínima adaptació. En són exemples *ACTUARE* > *actuar*, *CATHEDRA* > *càtedra*...
- S'escriuen amb dièresi els cultismes derivats acabats amb els sufixos *-itat* i *-itzar*: *arcaïtzant, arcaïtzar, europeïtzant, europeïtat, etc.*
- S'escriuen sense dièresi els cultismes derivats acabats en *-al* quan en el substantiu de què deriven hi ha un diftong (sense dièresi ni accent): *col·loidal* (de *col·loide*), *fluidal* (de *fluid*), *laical* (de *laic*), *romboïdal* (de *romboide*), etc. En canvi, quan el substantiu del qual provenen duu accent o dièresi, el derivat s'escriu amb dièresi: *proïsmal* (de *proïсме*) i *veïnal* (de *veï*).

Estalvi de la dièresi

No s'ha de posar dièresi en els mots que contenen les terminacions llatines *-us, -um*: *Màrius, pòdium*... Tampoc no duen dièresi els mots acabats en els sufixos *-isme* i *-ista*: *arcaisme, altruista*...

No s'ha de posar dièresi en els mots derivats que es formen a partir d'un prefix: *contrainformació, gastrointestinal*...

Alerta! No són mots amb sufix *proïсме* i *lluïзме*.

APOSTROFACIÓ

Casos especials en què l'article femení no s'apostrofa

- L'article femení no s'apostrofa davant mots començats per *i/u, hi/hu* àtones: *na Irene, la il·lusió, la història* (però, *n'Úrsula, l'hípica, l'última*)...
- L'article femení no s'apostrofa davant un mot començat per *i/u, hi/hu* semivocàliques (formen part d'un diftong creixent): *la iaia, la hiena, la iodimetria*...
- No s'apostrofren els noms de les lletres que comencen per vocal: *la a, la efa, la ela, la ema, la ena, la erra, la essa, la ics*...
- La hac aspirada tampoc no s'apostrofa: *la hippy, na Hillary*...
- Hi ha alguns mots femenins que no s'apostrofren per tradició: *la ira, la host, la una* (referint-se a l'hora, però *l'una i l'altra*, pronom).
- No s'apostrofren els mots estrangers femenins començats per *s + consonant*: *la schola cantorum*...

En canvi, s'apostrofren seguint les normes generals les xifres àrabiques i romanes: *l'11a posició, l'XI Fira de l'Ametla (l'onzena)*...

Apòstrof en les abreviatures

Quan precedeix abreviatures, l'article segueix la norma general d'apostrofació: *l'art.* (article), *l'av.* (avinguda), *l'apt.* (l'apartat)...

Apòstrof en les sigles

Primer de tot, és convenient conèixer la denominació de la sigla desplegada per saber-ne el gènere, ja que cada gènere té unes característiques pròpies d'apostrofació. En general, les sigles conserven el gènere que té la denominació completa del nom que abreugen:

la UB (la Universitat de Barcelona, femení)
l'IVA (l'impost sobre el valor afegit, masculí)

Un cop conegut el gènere, s'han d'aplicar aquestes regles:

- Article masculí i preposició *de*: s'apostrofren quan precedeixen una vocal escrita o pronunciada:
l'IPC, l'IVA, d'UGT, d'ADN (vocals escrites)
l'RD, l'NBA, l'FMI, d'FM (vocals pronunciades)
- Article femení: segueix les regles generals de l'apostrofació (no apostrofació davant *i* o *u* àtones): *la UNED, la UOC*...

Apòstrof davant usos tipogràfics. Apòstrof i contracció davant títols d'obres, publicacions, marques registrades i noms comercials

- Davant cometes, cursiva i negreta s'aplica la norma general d'apostrofació: *Li va dir que havia arribat l'«innombrable».*
- La preposició *de* s'apostrofa quan precedeix el títol d'una obra o una publicació, però no es contreu amb l'article: *Un article d'El Temps.* I no: **del Temps.*

En aquests casos, tampoc no feim la contracció de les preposicions *a* i *per*:

Ho he llegit a El Temps. I no: **al Temps*

Un article publicat per El Temps. I no: **pel Temps*

- La preposició *de* també s'apostrofa quan precedeix marques registrades i noms comercials, però no es contreu amb l'article.

Treballa a la secció d'articles de la llar d'El Corte Inglés. I no: **del Corte Inglés*

El concert d'Els Pets. I no: **dels Pets*

- Tampoc no es contreuen amb l'article les preposicions *a* i *per*:

Me'n vaig a El Corte Inglés. I no: **al Corte Inglés.*

Una factura enviada per El Corte Inglés. I no: **pel Corte Inglés.*

Una cançó enregistrada per Els Pets. I no: **pels Pets*

L'ÚS DEL GUIONET EN L'ESCRITURA DELS MOTS FORMATS PER COMPOSICIÓ

<i>Escrivim amb guionet</i>	
Els numerals composts (ordinals i cardinals).	<i>trenta-dos...</i>
Els mots composts que comencen amb el nom d'un punt cardinal.	<i>sud-oest...</i>
Els composts repetitius i expressius.	<i>tic-tac...</i>
Els mots composts en què el primer element (o, eventualment, el segon) acaba amb vocal i el segon (o, eventualment, el tercer) comença amb <i>r</i> , <i>s</i> o <i>x</i> .	<i>mata-rates, entra-i-surt, cara-xuclat, cul-de-sac...</i>
Un petit grup de mots o expressions singulars.	<i>abans-d'ahir, qui-sap-lo, qui-sap-la...</i>
Els mots composts en què, sense guionet, es produiria una lectura errònia o una grafia impossible.	<i>blanc-i-blau, pit-roig, cinc-en-rama, plats-i-olles...</i>
Els mots en què el primer element duu accent gràfic.	<i>mà-llarg, mà-llarga, més-dient, pèl-curt, pèl-llarg...</i>
Els composts que són manlleus.	<i>dalai-lama, ex-libris, au-pair...</i>
Els termes formats per un substantiu o un adjectiu precedits pel prefix <i>no-</i> en els casos lexicalitzats. (El significat no es dedueix per la negació del concepte expressat pel nom o l'adjectiu; sovint no porten complements.)	<i>la no-violència, el principi de no-intervenció, el no-res, els no-violents...</i>

<i>Escrivim sense guionet i tot junt</i>	
Els mots constituïts amb prefixos.	<i>preromà, vicerector...</i>
Els mots construïts amb formes prefixades acabades en -o.	<i>audiovisual, fisicoquímico...</i>
<i>Escrivim sense guionet i amb un espai de separació</i>	
Els mots precedits de l'adverbi <i>no</i> quan les expressions resultants simplement denoten la negació del nom o adjectiu.	<i>els no fumadors, una organització no governamental...</i>
Els mots composts en què el prefix precedeix paraules escrites en majúscula, cursiva o entre cometes, xifres i símbols.	<i>anti OTAN, ex «hippy»...</i>
En els casos de mots constituïts amb prefixos que precedeixen un sintagma lexicalitzat, una locució o un mot amb guionet.	<i>vice primer ministre...</i>
Per evitar confusions i per eludir formes gràfiques detonants, especialment amb el prefix <i>ex-</i> .	<i>ex pres, ex exiliat...</i>

CONSONANTS OCLUSIVES

Consonants oclusives finals

- A final de paraula:

Darrere vocal o diftong tònic, s'hi escriu *p*, *t*, *c*: *equip*, *paret*, *amic...* Atenció, però, a les excepcions: *aljub*, *esnob*, *mag*, *tuareg...*

Darrere consonant o vocal àtona, s'hi escriu la mateixa lletra que apareix en els derivats: *fred-fredor*, *adob-adoberia*, *càstig-castigar...*

Atenció! Hi ha paraules que no segueixen la norma general: *dividend*, *púding*, *lleopard*, *espàrrec*, *fàstic...*

La primera persona del singular del present d'indicatiu d'alguns verbs acaba en *-nc* (*entenc*, *aprenc...*), tot i que en altres formes verbals aparegui la *g* (*entengui*, *aprengui...*).

Hi ha paraules que canvien de significat segons si acaben en *t* o en *d*: *sumant* (gerundi del verb *sumar*) i *sumand* (quantitat que se suma)...

- A final de síl·laba:

Cal tenir esment de certs conjunts de grafies: *abduir*, *obnubilar*, *bitlla*, *cotna*, *docte*, *cigne...*

Les grafies c, k, qu

Alguns noms provinents d'altres llengües s'escriuen amb *k*: *Kíev*, *karaoke*, *folklore...*

En canvi, les paraules gràficament catalanitzades s'escriuen amb *c* o *qu*: *pàrquing*, *búnquer*, *còctel...* En aquest cas, les tres grafies (*c*, *k*, o *qu*) representen el mateix so.

CONSONANTS NASALS

Regles avançades de les consonants nasals (m i n)

S'escriu *m*:

- En els prefixos *circum-* i *amfi-*: *circumval·lació*, *circumloqui*, *circumferència*, *amfibi*, *amfiteatre...*
- En els mots *comte*, *gimcana*, *impremta*, *hàmsster*, *premsa*, *somriure*, *triomf*, *èmfasi*, *tramvia*, *triumvir...*

Per raons etimològiques, s'escriu *mp*, encara que la *p* sigui muda, en les paraules acabades en *-sumpte* i *-sumpció*: *assumpte*, *assumpció*, *presumpte*, *presumpció...* I també en les paraules *exempt*, *redempció*, *temptació*, *síntoma...*

S'escriu *mn* en els mots *alumne*, *amniocentesi*, *gimnàstica*, *indemnitzar*, *omnívor*, *somnàmbul...*

Mots que geminen la consonant:

- *mm*: *emmagatzemar*, *gamma*, *Emma*, *immens...*
- *nn*: *Anna*, *trienni*, *innocent*, *mil·lenni...*

Casos especials: *anfós*, *fanfarró*, *Istanbul*, *somni*, *somniar* (i *somiar*), *tennis* (i *tenis*)...

CONSONANTS FRICATIVES I AFRICADES PALATALS

El so *africat palatal sonor* (coratge) s'escriu:

- *tj* davant les vocals *a*, *o* i *u* (*platja*, *pitjor*, *sutja*, *ell viatja...*)
- *tg* davant les vocals *e* i *i* (*imatge*, *heretgia*, *tu viatges*, *ell viatgi...*)
- *dj* en algunes paraules: *adjacent*, *adjectiu*, *adjudicar*, *adjunt...*

Convé tenir en compte que:

- S'escriuen amb *tj* els verbs acabats amb la terminació *-tjar* (*avantatjar*, *trepitjar*, *allotjar*, *enutjar...*) i s'escriuen amb *tg* els mots acabats amb les terminacions *-atge* i *-etge* (en què el dígraf és precedit de *a* o *e* tòniques, respectivament, i seguit per *e*): *esclavatge*, *etiquetatge*, *muntatge*, *heretge*, *imatge*, *setge...*
- S'escriuen amb *j* els infinitius acabats en *-ejar* com *passejar* i *festejar*, tot i que en els parlars balears i en valencià es poden pronunciar «*passedjar*» i «*festedjar*», tal com s'ha vist en l'apartat de fonètica.
- En català balear, els verbs que tenen en l'infinitiu una *j* intervocàlica adopten la grafia *ig* en la primera persona del present d'indicatiu (*pujar/puig*, *envejar/enveig*, *festejar/festeig...*). Per contra, si la *j* va precedida d'una consonant es manté la grafia del radical (*allotjar/allotj*, *enutjar/enutj*, *menjar/menj*, *forjar/forj...*).

El so *africat palatal sord* (caputxa) s'escriu:

- *tx* en general: *batxillerat*, *butxaca*, *despatx*, *despatxar...*
- *ig* o *g* al final de mot després de vocal, en els casos en què alterna amb *g*, *j*, *tg* o *tj* en un mateix paradigma o una mateixa família lèxica: *roja*, *roges*: *roig*; *mitges*, *mitja*: *mig...*

CONSONANTS FRICATIVES ALVEOLARS (ESSA SORDA [s] I ESSA SONORA [z])
Paraules amb essa sorda [s]

Cal recordar l'escriptura correcta dels mots següents, ja que són casos que solen presentar dubtes:

Paraules amb essa sorda		
S'escriuen amb s o ss	S'escriuen amb sc	S'escriuen amb xc
<i>alferes</i>	<i>convalescència</i>	<i>excèntric</i>
<i>assot</i>	<i>consciència</i>	<i>excel·lent</i>
<i>asteca</i>	<i>descelerar</i>	<i>excepcional</i>
<i>cabàs</i>	<i>discipular</i>	<i>excessiu</i>
<i>canyís</i>	<i>escèptic</i>	
<i>capatàs</i>	<i>efervescència</i>	
<i>Còrsega</i>	<i>ressuscitar</i>	
<i>cuirassa</i>	<i>susceptible</i>	
<i>esbós</i>		
<i>escaramussa</i>		
<i>estrassa</i>		
<i>garsa</i>		
<i>regalèssia</i>		
<i>safrà</i>		
<i>sarró</i>		
<i>sèquia</i>		

A més:

- Darrere un prefix, si la paraula comença per *s*, no s'escriu *ss*: *asimètric*, *bisil·lab*... Però sí s'escriuen amb doble *essa* els mots *pressentir*, *pressuposar*, *resseguir*, *ressorgir*, *ressortir*...
- S'escriuen amb *s* (i no amb *x*) les paraules: *espoli*, *esporgar*, *esplanada*, *espolsar*, *estranger*, *estendre*...

Paraules amb essa sonora [z]

Cal recordar l'escriptura correcta dels mots següents, ja que són casos que solen presentar dubtes:

Paraules amb essa sonora	
S'escriuen amb s o z	Paraules acabades en -si
<i>adhesió</i>	<i>amniocentesi</i>
<i>aranzel</i>	<i>antítesi</i>
<i>arrasar</i>	<i>apocalipsi</i>
<i>Àsia</i>	<i>elisi</i>
<i>basalt</i>	<i>èxtasi</i>
<i>Eusebi</i>	<i>fotosíntesi</i>
<i>Ignasi</i>	<i>furunculosi</i>
<i>Tomasa</i>	<i>ginogènesi</i>
<i>fusible</i>	<i>hematosi</i>
<i>magnèsia</i>	<i>indonesi</i>
<i>medusa</i>	<i>leucosi</i>
<i>mil·lèsim</i>	<i>magnesi</i>
<i>paràsit</i>	<i>malaisi</i>
<i>plausible</i>	<i>melanesi</i>
<i>presagi</i>	<i>metàstasi</i>
	<i>micronesi</i>
	<i>mimesi</i>
	<i>paràfrasi</i>
	<i>peloponesi</i>
	<i>perífrasi</i>
	<i>polinesi</i>
	<i>tisi</i>

Fixau-vos que s'escriuen amb una sola s els cultismes acabats amb el sufix *-gènesi* (*anagènesi*, *biogènesi*...) i que les paraules acabades amb *-si*, en singular, no tenen essa final: *una diòcesi / dues diòcesis*.

CONSONANTS LATERALS

Tipografia de la *ela geminada*

La *ela geminada* s'escriu amb un punt volat (un punt situat enmig i a mig aire). Per escriure'l amb l'ordinador, cal teclejar alhora la tecla de majúscula i la tecla del número 3 del teclat numèric superior.

La *ela geminada*

El fet que una paraula s'escriu amb *ela geminada* depèn de l'etimologia i, per tant, no respon a cap regla específica. Ara bé, es poden fer servir certes pautes per deduir quines paraules duen *ela geminada* en català.

S'escriuen amb *ela geminada*:

- Algunes paraules que comencen per *al·l-* (*al·legoria*), *al·lo-* (*al·lomorfi*), *col·l-* (*col·lació*) i *il·l-* (*il·luminat*).
- Algunes paraules que acaben en *-el·la* (*legionel·la*), *-el·lar* (*encaramel·lar*), *-il·la* (*papil·la*) i *-il·lar* (*destil·lar*).
- Algunes paraules cultes emparentades amb paraules populars que duen *ll* (*crystal·l-cristal·lí; corall-coral·lí; metall-metall·lic*).
- Altres paraules, com ara *pàl·lid*, *pol·len*, *libèl·lula*, *idil·li...*

ORTOGRAFIA DE LA H

La grafia *h*

La majoria de paraules que s'escriuen amb *hac* en català coincideixen amb altres llengües romàniques: *home, hora, higiene...*

En alguns casos, però, no hi coincideixen. Per saber quan cal escriure la *hac* en català, ens podem guiar per algunes pautes:

- En paraules començades per *hagio-* (*hagiògraf*), *hemato-* (*hematòleg*), *hendeca-* (*hendecasil·lab*), *hepta-* (*heptàgon*) i *hexa-* (*hexàgon*).
- Intercalada, en certes paraules: *inhibir, adherir, vehement, exhaust...*
- En interjeccions: *hala, ehem...*
- En paraules amb significat diferent segons si contenen *h* o no: *hostatge/ostatge; hala/ala...*
- Altres paraules, com ara *hèrnia, hissar, haixix...*

GRAFIES B I V

Regles avançades de les grafies b i v

Alguns mots cultes provenen directament del llatí. Per això, mots que pertanyen a una mateixa família lèxica poden presentar una ortografia diferent: *calb/calvície, cervell/cerebral, corba/curvatura, llavi/labial...*

En català hi ha algunes paraules en què l'ortografia de la *b* i la *v* divergeix d'altres llengües romàniques.

- S'escriuen amb *b*: *Àlaba, abans, biga, Biscaia, bolcar, bufeta, desimbolt, rebentar, riba, saba, trobador...*
- S'escriuen amb *v*: *advocat, avall, avarca, bava, caravel·la, cavall, Còrdova, endívia, envestir, Esteve, esvelt, javelina, l'Havana, pavelló, provar, rave, taverna, travar, vernís...*

Recordau que hi ha paraules que, segons si s'escriuen amb *b* o amb *v*, tenen significats diferents: *bast/vast, bel/vel, beure/veure, bola/vola...*

GRAFIA W

La grafia w

La grafia *w* no existeix en mots genuïnament catalans. Aquesta grafia es fa servir únicament en algunes paraules en les quals es manté la grafia originària d'una altra llengua: *darwinisme, hawaià, kiwi, wagnerià, waterpolo, watt, whisky...*

També apareix en noms propis d'origen estranger: *Kuwait, Newton, Washington, Windsor...*

Hi ha alguns mots estrangers escrits amb *w* que s'han integrat i han catalanitzat la grafia; per això s'escriuen amb *v*: *Valquíria, vamba, vàter...*